

**Mestá a regióny:
pakt za zastavenie sexuálneho
násilia na det'och**

Príspevok kongresu
ku kampani Rady Európy
JEDNO z PIATICH (ONE in FIVE)

s podporou predsedníctva kongresu dňa 14. septembra 2012

Grafická úprava: Kongres miestnych a regionálnych samospráv
Rady Európy
Vydanie: Február 2013

Obsah

Predstavenie paktu	5
O čo v ňom ide?	5
Prečo doň treba zapojiť miestne a regionálne samosprávy?	5
Čo navrhuje kongres?	6
Čo by podľa kongresu Rady Európy mali robiť miestne a regionálne orgány?	7
O čom je Pakt miest a regiónov za zastavenie sexuálneho násillia na deťoch?	8
Čo vyplýva z prihlásenia sa k paktu?	9
Kto sú hlavní partneri?	9
Čo je obsahom štyroch „P“?	10
Štyri „P“: Prevencia (Prevention)	10
Štyri „P“: Ochrana (Protection)	16
Štyri „P“: Trestné stíhanie (Prosecution)	18
Štyri „P“: Účasť (Participation)	19
Aké konkrétne kroky možno urobiť na regionálnej úrovni?	20
Ako bude pakt fungovať v praxi?	20
On-line „platforma“ na registráciu do paktu	20
Kontrolný zoznam aktivít miestnych a regionálnych orgánov	22
Prevencia	22
Ochrana	23
Dokumenty a referenčné lokality	24

Predstavenie paktu

O čo v ňom ide?

Podľa dostupných údajov sa v Európe približne každé piate dieťa stane obeťou nejakej formy sexuálneho násillia, jednej z najhorších foriem násillia páchaného na deťoch. Sexuálne násillie môže mať najrôznejšiu podobu vrátane incestu, pornografie, prostitúcie, obchodovania s ľuďmi, korupcie, kontaktovania detí prostredníctvom internetu, sexuálneho vykorisťovania alebo sexuálneho zneužívania. To všetko môže mať a má veľmi škodlivý vplyv na duševné a telesné zdravie detí. Dôsledky sexuálneho zneužívania sprevádzajú deti až do života v dospelosti – života, ktorý podľa osobných výpovedí prežívajú v utajovanom smútku a bolesti.

Rada Európy spustila v roku 2010 kampaň venovanú problému páchania sexuálneho násillia na deťoch. Cieľom kampane, ktorej názov JEDNO Z PIATICH odráža veľký rozsah tohto problému, je zabezpečiť ďalšie podpisy, ratifikácie a implementáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (ďalej len „Lanzarotský dohovor“) a deťom, ich rodinám/opatrovníkom a spoločnosti ako celku poskytnúť poznatky a nástroje na predchádzanie sexuálnemu násilliu a sexuálnemu zneužívaniu detí a na ich ochranu, a tak zvýšiť povedomie o jeho širokom výskyte.

Prečo doň treba zapojiť miestne a regionálne samosprávy?

Miestne a regionálne samosprávy, v spolupráci s partnermi ako je tretí sektor, verejnoprávne organizácie a súkromný sektor, sú

zodpovedné za ochranu a posilňovanie bezpečnosti a starostlivosti o deti a mladých ľudí v ich územnej pôsobnosti . Mali by pritom uplatňovať prístup tzv. štyroch „P,“ ktorý pozostáva z prevencie (Prevention), ochrany (Protection), trestného stíhania (Prosecution) a účasti (Participation). Vzhľadom na prípady sexuálneho násillia na deťoch a sexuálneho zneužívania detí, európske mestá a regióny musia prehĺbiť povedomie o tomto probléme, vypracovať a realizovať komunitné akčné plány a stratégie na zabezpečenie štyroch „P,“ a investovať do lepších služieb. Vo všetkých službách a aktivitách musia rešpektovať práva detí, vychádzať z najlepšieho záujmu dieťaťa a umožniť deťom prejaviť ich názor, a tak na miestnej úrovni urobiť to, čo je potrebné pre deti a rodiny, aby sa zastavilo sexuálne násillie a sexuálne zneužívanie, a aby boli páchatelia postavení pred súd.

Čo navrhuje kongres?

S cieľom podchytiť miestne aj regionálne aspekty kampane JEDNO Z PIATICH, Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy prijal Strategický akčný plán s týmito konkrétnymi cieľmi:

1. zvyšovať povedomie členov kongresu, miestnych a regionálnych orgánov, združení miestnych a regionálnych orgánov a ostatných partnerov o cieľoch kampane;
2. podporovať uplatňovanie právnych noriem a využívanie nástrojov Rady Európy (Lanzarotský dohovor a Usmernenia o súdnictve priateľskom k deťom) pri budovaní štruktúr a mechanizmov na ochranu detí pred všetkými formami násillia;
3. povzbudzovať miestne a regionálne samosprávy, aby organizovali kampane a vyvíjali prostriedky na zvýšenie povedomia s cieľom zabrániť sexuálnemu násilliu na

deťoch, najmä aby šírili a osvojili si materiály kampane na zvýšenie povedomia (pravidlo „Tu sa ma nedotýkaj“) s cieľom pomôcť rodičom a opatrovníkom hovoriť s deťmi vhodným spôsobom o sexuálnom násilí;

4. presadzovať prístup zapájania všetkých zainteresovaných strán a podporovať miestne a regionálne samosprávy pri vytváraní koordinovaných multidisciplinárnych štruktúr, procesov a mechanizmov boja proti sexuálnemu násiliu na deťoch;
5. pestovať kultúru, ktorá zabezpečí priateľskejší prístup miest a regiónov k deťom a umožní zmysluplnú účasť detí a mladých ľudí na budovaní bezpečných komunít bez sexuálneho násilia.

Čo by podľa kongresu Rady Európy mali robiť miestne a regionálne orgány?

Zdá sa, že aktivity na miestnej úrovni sú dosť obmedzené – podľa prieskumu uskutočneného v roku 2010 v Spojenom kráľovstve, len menej než jedna štvrtina miestnych orgánov tohto členského štátu má nejakú stratégiu na ochranu detí pred sexuálnym vykorisťovaním.¹ Dostupné výskumy a dôkazy pritom naznačujú, že sexuálne zneužívanie detí **je realitou**, a to nielen v Spojenom kráľovstve, ale v každom regióne všetkých 47 členských štátov Rady Európy, aj keď metodika zberu údajov nie je vždy dostatočne prepracovaná na to, aby podporila toto tvrdenie.

Cieľom kongresu je preto podporiť kampaň JEDNO Z PIATICH a zvýšiť povedomie miestnych a regionálnych samospráv o

¹ What's going on to safeguard children and young people from sexual exploitation? (*Čo sa robí na ochranu detí a mladých ľudí pred sexuálnym vykorisťovaním?*) Jago et al., október 2011.

Lanzarotskom dohovore, čo by malo viesť k zriaďovaniu služieb priateľských k deťom a k ochrane detí, a pomôcť predchádzať sexuálnemu násiliu v komunite.

Kongres Rady Európy preto vyzýva všetky obce a regióny, aby sa zapojili do kampane JEDNO Z PIATICH tým, že sa prihlásia k **Paktu miest a regiónov za zastavenie sexuálneho násilia na deťoch**.

O čom je Pakt miest a regiónov za zastavenie sexuálneho násilia na deťoch?

Je žiaduce, ba priam nevyhnutné, aby sa konalo vo všetkých štyroch uvedených oblastiach. Kongres vypracoval zoznam možných aktivít – od aktivít spojených s veľmi nízkymi či nulovými verejnými výdavkami až po tie, ktoré si vyžadujú značné investície vzhľadom na nutnosť prijímať konkrétne stratégie a vytvárať štruktúry so špecifickým určením. Opatrenia na zastavenie sexuálneho násilia a sexuálneho zneužívania detí však budú bez ohľadu na náklady vždy ekonomicky účinné, pretože sú investíciami do zdravej spoločnosti, založenými na rešpektovaní ľudských práv.

Hoci konečným cieľom kongresu je dosiahnuť, aby čo najviac miestnych a regionálnych zastupiteľstiev a parlamentov budovalo koordinované multidisciplinárne štruktúry, procesy a mechanizmy na boj proti sexuálnemu násiliu a sexuálnemu zneužívaniu detí, mestá a regióny môžu ku kampani JEDNO Z PIATICH prispievať postupne a môžu začať od oveľa skromnejšej úrovne, napríklad od zvyšovania povedomia o kampani prostredníctvom odkazu na ich domovskej stránke.

Kongres vyzýva miestne a regionálne samosprávy všetkých 47 členských štátov, aby sa prihlásili k paktu a spočiatku realizovali

aspoň jednu z aktivít uvedených na našom kontrolnom zozname, a aby sa usilovali o ďalší pokrok v boji proti sexuálnemu násiliu a sexuálnemu zneužívaniu detí na ceste ku konečnému cieľu, ktorým je vybudovanie koordinovaných multidisciplinárnych štruktúr, procesov a mechanizmov.

Čo vyplýva z prihlásenia sa k paktu?

Zúčastnené mestá a regióny sa zaviazujú, že v súlade s cieľom kongresu budú zvyšovať povedomie a vytvárať štruktúry potrebné na riešenie problému sexuálneho násilia a sexuálneho zneužívania detí prostredníctvom čo najväčšieho počtu aktivít uvedených v tejto brožúrke, a samozrejme aj akýchkoľvek ďalších aktivít, ktoré kongresu pomôžu dosiahnuť jeho cieľ.

Kto sú hlavní partneri?

Rada Európy vytvorila vo všetkých 47 členských štátoch sieť vládou určených kontaktných miest, ktoré môžu miestnym orgánom poskytovať poradenstvo a pomôcť im spájať sily s celým radom mimovládnych organizácií a skupín občianskej spoločnosti, ktoré už v kampani aktívne pracujú. Vo viacerých členských štátoch boli zriadené [Národné tímy na vedenie kampane](#), ktoré koordinujú a samy vykonávajú práce na kampani a môžu poskytovať usmernenia na regionálnej úrovni a na úrovni obcí. Obce a kraje môžu nadväzovať kontakty aj s príslušnými ministerstvami.

Parlamentné zhromaždenie Rady Európy vytvorilo [Sieť kontaktných poslancov](#), ktorej cieľom je koordinácia prijímania vnútroštátnych, európskych a medzinárodných parlamentných opatrení na boj proti sexuálnemu násiliu na deťoch. Táto sieť, ktorá má v súčasnosti 49 členov, uľahčuje výmenu osvedčených

postupov v oblasti legislatívnych a politických aktivít v jednotlivých členských štátoch.

Čo je obsahom štyroch „P“?

Konečným cieľom miestnych a regionálnych orgánov musí byť zabrániť vykorisťovaniu detí. Aby ho dosiahli, musia sa rozhodnúť pre optimálny spôsob fungovania organizácií verejného sektora s cieľom zabezpečiť ochranu a podporu detí a mládeže, a zároveň sa aktívne usilovať o trestné stíhanie páchateľov. Miestne a regionálne samosprávy by mali uplatňovať prístup štyroch „P“, zahŕňajúci prevenciu, ochranu, trestné stíhanie a účasť (z anglického Prevention, Protection, Prosecution a Participation): predchádzať zneužívaniu, chrániť obeť, trestne stíhať páchateľov a zabezpečiť účasť detí na celom tomto procese.

V tejto časti sa uvádzajú informácie o povahe a dôvodoch potrebných opatrení.

Štyri „P“: Prevencia (Prevention)

Na miestnej a regionálnej úrovni sa môžu vykonávať viaceré preventívne činnosti, ktoré by mali pomôcť zabrániť sexuálnemu vykorisťovaniu a zneužívaniu detí.

Zvyšovanie povedomia

Miestne a regionálne samosprávy by mali iniciovať programy a postupy na zabránenie sexuálnemu zneužívaniu detí a sexuálnemu násiliu na deťoch, zamerané na zvýšenie povedomia detí, osôb pracujúcich s deťmi, rodičov, rodín, opatrovníkov a širokej verejnosti. Zvýšenie povedomia môže prispieť k navodeniu spoločenských zmien potrebných na podporu preventívnych opatrení.

Preventívne programy a stratégie by mali zabezpečiť, aby sa všetkým zainteresovaným stranám poskytla primeraná a kvalitná odborná príprava potrebná na efektívne a bezpečné poskytovanie služieb. Zainteresovanými stranami sú všetky osoby, ktoré pravidelne prichádzajú do styku s deťmi, ako sú napríklad sociálni pracovníci, zdravotníci, učitelia (na všetkých úrovniach, od predškolskej až po stredoškolskú), polícia, zamestnanci kultúrnych, voľnočasových a športových zariadení, cirkvi, strediská pre mládež, orgány na presadzovanie práva, atď.

Pretože súčasťou každej stratégie by mala byť včasná identifikácia ohrozených detí, treba si osvojiť primerané poznatky o sexuálnom vykorisťovaní a sexuálnom zneužívaní detí a schopnosť spozorovať signály, akými sú napríklad zmeny v správaní sa, ktoré by mohli svedčiť o existencii sexuálneho násillia.

Rodičia, rodiny a opatrovníci by sa mali taktiež naučiť rozpoznávať známky sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania, prijímať potrebné opatrenia, a mali by vedieť, aké to má dôsledky pre deti a pre rodiny.

Návrh aktivít

- Na domovských miest a krajov vytvoriť odkaz na webovú lokalitu kampane Rady Európy JEDNO Z PIATICH
- V školách a mládežníckych strediskách organizovať informačné podujatia pre deti a zamestnancov
- Distribuovať informačné materiály a letáky s informáciami a pokynmi
- Zabezpečiť vzdelávanie pre odborných pracovníkov na miestnej a regionálnej úrovni
- Organizovať diskusie a semináre pre odborníkov aj pre širokú verejnosť
- Využiť Európsky týždeň miestnej demokracie na zdôraznenie prevencie
- Spolupracovať s mimovládnyimi organizáciami, médiami a so súkromným sektorom

Vzdelávanie by sa malo týkať aj preventívnych opatrení, ako je napríklad monitorovanie internetového priestoru, a deťom by sa malo pomôcť, aby sa naučili chrániť napríklad tým, že dokážu rozpoznať škodlivý obsah na internete alebo nevhodné snahy o nadviazanie kontaktu, keď od nich neznáme osoby požadujú informácie osobnej povahy s cieľom získať si ich priateľstvo (tzv. „grooming“). Podobné vzdelávanie by sa malo poskytovať aj rodičom, ktorých treba naučiť, ako monitorovať a kontrolovať prístup k internetu, a deťom, ktoré treba poučiť o rizikách a nebezpečenstvách internetu. V spolupráci s mimovládnyimi a ďalšími organizáciami by sa mohli vyvinúť on-line nástroje internetovej bezpečnosti, alebo mohli by sa využiť nástroje na zvyšovanie povedomia, ktoré už existujú.

Návrh aktivít

- Zabezpečiť ľahkú dostupnosť čísel vnútroštátnych a európskych liniek detskej dôvery
- Na domovskej stránke mesta alebo kraja vytvoriť odkaz umožňujúci jedným kliknutím rýchlo požiadať o pomoc a radu
- Navrhnuť a všetkým školákam rozdať malé, ľahko prenosné pamäťové karty s užitočnými číslami a adresami
- Pre každú domácnosť vyrobiť magnetky na chladničku s užitočnými číslami a adresami
- Na miestach často navštevovaných deťmi vyvesiť plagáty s informáciami o tom, kde žiadať o pomoc
- V školách a mládežníckych zariadeniach sprístupniť osvetové materiály vhodné pre deti
- Distribuovať informačné prehľady alebo letáky o bezpečnom správaní sa na internete
- Uľahčiť oznamovanie nezákonných on-line aktivít

Zvyšovanie povedomia by sa malo zameriavať aj na širokú verejnosť, ktorej treba poskytovať informácie o tomto jave a o možných preventívnych opatreniach. Jedným zo spôsobov, ako to dosiahnuť, je vytvoriť odkaz na webovú lokalitu kampane

Rady Európy JEDNO Z PIATICH na domovských stránkach miest a krajov. Na miestnej úrovni by sa mohli propagovať vnútroštátne aj európske tiesňové linky a linky dôvery.

Materiály na zvyšovanie povedomia a vzdelávacie materiály

Rada Európy pripravila materiály, ktoré by mali umožniť lepšie pochopiť otázku sexuálneho násillia na deťoch a sexuálneho zneužívania detí a podporiť posolstvo kampane. Sú určené pre osoby s rozhodovacími právomocami, skupiny obhajujúce záujmy detí, a príslušníkov profesií pracujúcich s deťmi a v prospech detí. S cieľom posilniť schopnosť rodičov a detí predchádzať sexuálnemu násilliu a oznamovať ho bol vypracovaný špecifický materiál na zvýšenie povedomia, ktorý bol preložený do 36 európskych jazykov (www.underwearrule.org). Miestne a regionálne samosprávy by mali zabezpečiť tlač a širokú distribúciu materiálov kampane JEDNO Z PIATICH v školách, predškolských zariadeniach a v iných organizáciách, kam majú prístup deti (kluby mládeže, mládežnícke združenia, ako je napríklad skautská organizácia atď.); (Kontakt: 1in5@coe.int).

Vzdelávanie detí

Učením sa o sexuálnom zneužívaní a sexuálnom násillí, vrátane rôznych typov násillia a rizikových situácií, sa rozvíjajú vedomosti a zručnosti, ktoré deti potrebujú na prijímanie informovaných, bezpečných a rozumných rozhodnutí, na vyhýbanie sa riziku sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania a na to, aby boli schopné nadväzovať zdravé a pozitívne vzťahy.

Na základnom aj strednom stupni škôl by sa mali používať efektívne a veku primerané vzdelávacie materiály zohľadňujúce osobitné potreby detí a ich citlivé stránky, vrátane kultúrne citlivých informácií, písané jazykom zrozumiteľným pre deti.

Deti tak pochopia, čo je sexuálne násilie a ako ho rozpoznať, pričom dôraz na bezpečné správanie sa podporuje prevenciu. Súčasťou vzdelávania by mali byť aj informácie o nových komunikačných technológiách a o rizikách spojených s používaním internetu, a o tom, ako oznámiť nezákonný obsah na internete.

Všetky vzdelávacie a informačné kampane by mali zahŕňať odkazy na zdroje poradenstva a podpory, ako sú napríklad vyhradené telefónne linky alebo linky pomoci, najmä ich vnútroštátne a európske čísla dostupné aj mimo bežnej pracovnej doby, aby deti vedeli, na koho sa môžu obrátiť. Všetci školáci by mali dostať malé, ľahko prenosné pamäťové karty, kľúčanky alebo obaly na mobily s užitočnými číslami a adresami, ktoré by mali mať poruke v školských taškách. Miestne a regionálne samosprávy by mohli dať vyrobiť magnetky na chladničku obsahujúce tieto informácie, ku ktorým by mali ľahký prístup všetky deti v každej domácnosti. Miestne a regionálne samosprávy by mali zabezpečiť rýchlu dostupnosť informácií a pomoci; na webovej lokalite mesta/kraja sa dá ľahko nastaviť nápadný odkaz, pomocou ktorého sa deti jediným kliknutím dostanú k informáciám o pomoci a k poradenstvu. Informácie o tom, kam ísť a na koho sa obrátiť, by mali byť vystavené na všetkých miestach navštevovaných deťmi: v školách, družinách, mládežníckych strediskách, verejných knižniciach, na lekárskej pohotovosti, klinikách sexuálneho zdravia, na webových lokalitách miestnych úradov, v kostoloch, atď.

Partneri v preventívnych aktivitách

Podľa Lanzarotského dohovoru by štáty mali zriadiť nezávislé inštitúcie na podporu a ochranu práv dieťaťa. V dohovore sa navrhuje, aby bola vymenovaná osoba alebo orgán, ktorej úlohou by bolo zvyšovať povedomie verejnosti o sexuálnom vykorisťovaní a sexuálnom zneužívaní detí – ako je napríklad detský ombudsman, obhajca záujmov detí, alebo komisár pre práva detí. Tieto pozície je možné vytvoriť na miestnej a/alebo regionálnej úrovni.

Mnohé organizácie a združenia – na medzinárodnej, európskej, národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni – veľmi aktívne vystupujú proti sexuálnemu násiliu na deťoch a sexuálnemu zneužívaniu detí. Mnohé z nich vypracovali dokumenty a materiály na zvýšenie povedomia a informovanosti, ktoré by bolo možné v širokej miere distribuovať. Národné združenia miestnych a regionálnych orgánov a aj samotné tieto orgány by mali s týmito organizáciami spolupracovať, aby sa zabezpečilo čo najširšie využitie týchto materiálov.

Sexuálne vykorisťovanie a sexuálne zneužívanie detí sa

Návrh aktivít

- Vymenovať osobu alebo orgán na miestnej/regionálnej úrovni poverenú zvyšovaním povedomia o sexuálnom násilí a sexuálnom zneužívaní detí
- Spolupracovať s občianskou spoločnosťou pri získavaní špecifických informácií o miestnej situácii potrebných na navrhovanie postupov a aktivít
- Spolupracovať s médiami
- Spolupracovať s ostatnými mestami

považuje za utajený trestný čin, pretože detské obeť majú zvyčajne veľký problém oznámiť ho. Vzhľadom na túto skutočnosť a absenciu štandardizovaných a porovnateľných metód zberu dát je ťažké získať zreteľnú predstavu o rozsahu tohto problému. Je dôležité, aby miestne a/alebo regionálne orgány vytvorili mechanizmy zberu údajov s cieľom sledovať

a hodnotiť situáciu na území v ich pôsobnosti. Na základe získaných údajov môžu potom orgány posúdiť riziká, rozsah a povahu sexuálneho zneužívania detí na území v ich pôsobnosti a prijať kvalifikovanú reakciu na tento problém.

Na projektoch a programoch zameraných na prevenciu a ochranu detí môžu s miestnymi a regionálnymi orgánmi spolupracovať aj organizácie občianskej spoločnosti a súkromný sektor, najmä sektor informačných a komunikačných technológií, a médiá. Spolupráca na regionálnej úrovni môže pomôcť účinne odhaľovať páchatel'ov trestnej činnosti, ktorá presahuje hranice určitej lokality, ako je napríklad obchodovanie s deťmi.

Štyri „P“: Ochrana (Protection)

Miestne a regionálne samosprávne orgány predstavujú úroveň riadenia, ktorá má k obetiam sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania najbližšie, a preto práve na tejto úrovni treba vytvárať štruktúry, ktoré zapájajú do reťazca starostlivosti všetkých aktérov a zaručujú, že deťom bude poskytnutá najlepšia možná podpora a pomoc. Pritom musia slúžiť nielen potrebám detských obetí, ale aj potrebám rodinného systému a celej obce. V rámci boja proti sexuálnemu násiliu na deťoch by miestne a regionálne samosprávy mali podporovať prístup zapájania všetkých zainteresovaných strán a budovať koordinované multidisciplinárne štruktúry, procesy a mechanizmy.

Multidisciplinárne centrá

Mestá a regióny by mali uplatňovať holistický, integrovaný prístup založený na stratégii zapájania všetkých zainteresovaných strán, a mali by zriadiť špecializované, vyhradené útvary s presne stanovenými úlohami a povinnosťami, združujúce všetky miestne služby zapojené do ochrany detí a do zlepšovania starostlivosti o deti. Mali by prijať lokálne stratégie ochrany detí, ktoré zohľadňujú špecifickú miestnu situáciu a systémy.

Vo väčšine európskych krajín sú za riešenie problému sexuálneho zneužívania detí zodpovedné viaceré inštitúcie, z ktorých každá musí posúdiť daný prípad. Deti sú tak vystavené opakovanému vypočúvaniu, čo vedie k ich ďalšej viktimizácii, rovnako alebo ešte väčšmi škodlivej než bola pôvodná ujma, ktorú utrpeli. Lanzarotský dohovor podporuje zriaďovanie multidisciplinárnych „kontaktných“ stredísk v súčinnosti so všetkými zainteresovanými stranami, v ktorých všetky profesie zapojené do posudzovania prípadov zneužívania detí – služby starostlivosti o deti a zdravotnícke služby, orgány na presadzovanie práva, súdne orgány atď. – pracujú pod jednou strechou s cieľom predísť spôsobeniu ďalšej ujmy detským obetiam sexuálneho násillia (konceptia domov priateľských k deťom – child-friendly houses). Dôležité je, aby existovalo miesto, kde deti môžu bezpečne, otvorene a dôverne komunikovať, a kde sa cítia v bezpečí. Tieto centrá umožňujú

Návrh aktivít

- V súčinnosti so všetkými zainteresovanými stranami zriadiť multidisciplinárne domy priateľské k deťom
- Zaviesť povinnosť oznamovania na miestnej/regionálnej úrovni
- Zviditeľňovať vnútroštátne a európske telefonické alebo internetové linky dôvery
- Pre všetky profesie pracujúce s deťmi vydať jasné usmernenia o oznamovaní

deti vypočúť, lekársky ich vyšetriť na forenzné účely a urobiť ich komplexné hodnotenie; relevantní odborníci im pritom môžu poskytnúť všetky potrebné terapeutické služby s cieľom predísť ich opakovanému vypočúvaniu a ďalšej viktimizácii.

Keby sa zaviedla povinnosť oznamovať podozrenia bez toho, že by táto povinnosť porušovala existujúce predpisy na ochranu dôvernosti alebo dôvery dieťaťa, ochranu by bolo možné poskytnúť väčšiemu počtu detí. Pre všetky profesie pracujúce s deťmi by mali byť vydané jasné usmernenia o oznamovaní podozrení príslušnému orgánu, aby potom miestne a regionálne orgány mohli prípad posúdiť a zistiť, či sa možno dôvodne domnievať, že došlo k zneužívaniu. Zainteresované strany treba taktiež poučiť o ochrane a právach detí ako aj o tom, že na prvom mieste je najlepší záujem dieťaťa.

Pokiaľ na národnej úrovni neexistujú telefónne alebo internetové linky detskej dôvery, treba zriadiť linky poskytujúce anonymné poradenstvo ľahko prístupné pre deti.

Partneri pri ochranných opatreniach

Dôležitými partnermi sú mimovládne organizácie a ďalšie organizácie občianskej spoločnosti, najmä tie, ktoré pôsobia v oblasti poskytovania pomoci obetiam.

Štyri „P“: Trestné stíhanie (Prosecution)

Lanzarotský dohovor ustanovuje trestnosť viacerých skutkov, a hoci postup pri vyšetrowaní a trestnom stíhaní páchatel'ov upravujú predovšetkým vnútroštátne trestnoprávne predpisy, svoju úlohu majú aj miestne a regionálne orgány. Pri každom úkone vykonávanom v tejto etape, a to aj počas vyšetrowania a súdneho konania, treba v prvom rade rešpektovať najlepší záujem, práva a zraniteľnosť dieťaťa.

Pomoc obetiam

Príslušné úrady by mali – aj v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami – zabezpečiť prijatie niektorých opatrení, ako sú napríklad poskytovanie bezplatnej pomoci počas súdneho konania, poradenstvo pre rodičov a súrodencov, a terapeutická pomoc.

Zaobchádzanie s páchatel'mi

Miestne a regionálne orgány môžu zabezpečiť poskytovanie primeraných podporných služieb, najmä s cieľom predísť opakovaniu trestnej činnosti. Môžu taktiež zabezpečiť, aby páchatelia dostali informácie o ich právach a o službách, ktoré sú im k dispozícii.

Štyri „P“: Účasť (Participation)

Rada Európy zastáva názor, že pre ľudskú dôstojnosť a zdravý vývoj každého dieťaťa a mladého človeka má zásadný význam jeho právo byť vypočutý a byť braný vážne. Počúvať deti a mladých ľudí a pripisovať ich názorom patričnú váhu úmerne ich veku a zrelosti, to sú nevyhnutné predpoklady účinného uplatňovania ich práva na to, aby vo všetkých veciach, ktoré sa ich týkajú, bol prvoradý ich najlepší záujem, a aby boli chránené pred násilím, zanedbávaním a zlým zaobchádzaním.² Touto zásadou by sa mali riadiť všetky činnosti miestnych a regionálnych orgánov.

² Odporúčanie CM/Rec(2012)2 Výboru ministrov členským štátom o účasti detí a mladých ľudí do 18 rokov veku.

Aké konkrétne kroky možno urobiť na regionálnej úrovni?

Hoci mnohé z opatrení, na ktoré nabáda Lanzarotský dohovor, sa budú musieť transponovať do trestného alebo občianskeho práva, čo zvyčajne patrí do kompetencie štátu, pre niektoré zásadné otázky týkajúce sa ochrany detí môžu mať kompetenciu kraje – napríklad pre reguláciu a organizáciu sociálnej starostlivosti, sociálne a zdravotné služby, či zavádzanie konkrétnych opatrení a štruktúr na zabránenie sexuálnemu vykorisťovaniu a sexuálnemu zneužívaniu detí, a na ich ochranu. Regionálne orgány a parlamenty by mali preskúmať, aké legislatívne alebo administratívne opatrenia by mohli prijať na vykonávanie ustanovení Lanzarotského dohovoru.

Ako bude pakt fungovať v praxi?

Volení predstavitelia na miestnej aj regionálnej úrovni by mali na pakt upozorniť ich kolegov a úrady, ktoré majú v ich meste či regióne pôsobnosť pre oblasť zdravia detí, starostlivosti o deti a bezpečnosti detí, a ktoré by sa mali zasadzovať za vykonávanie iniciatív navrhnutých v pakte.

On-line „platforma“ na registráciu do paktu

Volení predstavitelia na miestnej aj regionálnej úrovni sa môžu zaregistrovať na „platforme paktu“ (www.coe.int/congress-pact). Zaregistrovať by sa mali aj mestá a regióny, ktoré majú záujem prihlásiť sa k paktu, alebo ktoré už začali vykonávať niektoré iniciatívy.

Prostredníctvom tejto platformy bude môcť každý informovať o nových iniciatívach a štruktúrach, ako aj o existujúcich

opatreniach, a znovu ju využiť pri začatí každej novej aktivity. Tieto informácie umožnia merať pokrok dosiahnutý v kampani JEDNO Z PIATICH na miestnej aj regionálnej úrovni.

Kontrolný zoznam aktivít miestnych a regionálnych orgánov

Prevenčia

- Na domovskej stránke mesta alebo regiónu vytvoriť odkaz na webovú lokalitu kampane Rady Európy JEDNO Z PIATICH
- Organizovať informačné stretnutia pre deti a zamestnancov v materských školách, školách a v strediskách pre mládež
- Rozdávať informačné materiály a letáky s informáciami a pokynmi
- Zabezpečiť vzdelávanie odborných pracovníkov na miestnej aj regionálnej úrovni
- Organizovať diskusie a semináre pre odborníkov aj pre širokú verejnosť
- Využiť Európsky týždeň miestnej demokracie na zdôraznenie otázky prevencie
- Spolupracovať s mimovládnyimi organizáciami, médiami a súkromným sektorom
- Vymenovať osobu alebo orgán na miestnej/regionálnej úrovni pre zvyšovanie povedomia o sexuálnom násilí na deťoch a sexuálnom zneužívaní detí
- Spolupracovať s občianskou spoločnosťou pri získavaní informácií o konkrétnej miestnej situácii, potrebných na navrhovanie postupov a aktivít
- Spolupracovať s ostatnými mestami
- Zviditeľňovať vnútroštátne aj európske linky detskej dôvery
- Na domovskej stránke mesta alebo regiónu vytvoriť odkaz umožňujúci dostať sa jediným kliknutím k pomoci alebo k poradenstvu

- Navrhnuť a všetkým školákom rozdať malé, ľahko prenosné pamäťové karty s užitočnými číslami a adresami
- Pre každú domácnosť vyrobiť magnetky na chladničku s dôležitými číslami
- Na miestach často navštevovaných deťmi vyvesiť plagáty s informáciou o tom, kam sa treba obrátiť o pomoc
- V školách a kluboch mládeže zabezpečiť prístup k osvetovým materiálom vhodným pre deti
- Rozdávať informačné prehľady alebo letáky o bezpečnom správaní sa na internete
- Uľahčiť oznamovanie nezákonných aktivít na internete

Ochrana

- Zapojiť všetky zainteresované strany do zriadenia multidisciplinárnych domov priateľských k deťom (child-friendly houses)
- Zaviesť oznamovaciu povinnosť na miestnej/regionálnej úrovni
- Presadiť prijatie usmernení týkajúcich sa oznamovania pre profesie pracujúce s deťmi

Dokumenty a referenčné lokality

- [JEDNO Z PIATICH \(ONE in FIVE\), kampaň Rady Európy za zastavenie sexuálneho násillia na deťoch](#)
- [Dohovor Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním](#)
- [Stratégia Rady Európy za práva dieťaťa 2012-2015](#)
- [Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi](#)
- [Dohovor o počítačovej kriminalite](#)
- [Európsky dohovor o výkone práv detí](#)
- [Usmernenia Výboru ministrov Rady Európy o súdnictve priateľskom k deťom](#)
- [Odporúčanie o účasti detí a mladých ľudí do 18 rokov veku](#)
- [Objavte práva detí! \(Discover children's rights!\)](#)
- [Zdvihni ruku proti bitke! \(Raise your hand against smacking!\)](#)
- [Wild Web Woods](#)